משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת. אף בשהחזירה כשהיא גדולה פליג ואף במגרש גדולה והחזירה וטעמייה משום דגזור דה משום יתומה בחיי האב: **והא הכא.** גבי החזירה כשהיא קטנה **וגדלה אלמא: דטעות אשה אחת היא.** טעות קידושי קטנה: **ופליגי.** דקאמרי רבנן מתייבמת אלמא כי בעל משגדלה לשם קידושין בעל וקס"ד הוא הדין לטעות נדרים: ה"ג **הכא היינו טעמא אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום אבל קדשה על מנאי ובעל דעתיה אסגאה.** ולא גרסינן בהא קמיפלגי דהא ר' אליעזר במגרש את הגדולה נמי אמר דכי החזירה אסורה לייבם דטעמא לאו משום קידושי טעות הוא. ומאן דגרים לה מפרש דהאי משום ר' אליעזר אמרו דבריתא אהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אלמא הוא דפליג ולית ליה לתנא דבריתא אליבא דר' אליעזר הא דתנא דמתניתין דיבמות (קט.) דאמר דבמגרש גדולה והחזירה נמי אסר רבי אליעזר: **אחמר נמי.** כרבה דאמר בטעות אשה אחת גרידתא אין לריכה הימנו גט: **שנתכוין הוא.** לחליצה: **ע"מ שתפסן כו'.** ואע"ג דלא יהבה כשרה: **שפיר קאמרת.** בתמיה. דטעמא דהכא לאו משום דאחליצה לתנאיה הוא אלא משום דמעיקרא לאו תנאה הוא: **כל מנאי מהיכן גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן.** דאם יעברו ונתתם ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם (במדבר לב): **דאפשר לקיומיה.** למעשה של תנאי דהיינו ונתתם: **על ידי שליח.** כי התם שהרי משה הוא לייהושע לתת להם את הארץ שהיה שלוחו של משה ונתנה להם אבל חליצה לא אפשר לקיימה על ידי שליח אין יכול לומר לשלוחו אם תתן לך פרוטה מאתיים זוז חלוץ לה הלכך לאו תנאה הוא לבטל החליצה: **והא ביאה.** הבועל לשם קידושין: **וקא הוי תנאיה תנאה.** כדאמרינן לעיל[ה] הרייני בועלך על מנת כו': **דאיתקוש הויות.** והיתה לאיש אחר (דברים כד) כל הויות קידושין במשמע כסף ושטר וביאה כי היכי דמהני תנאי בקידושי כסף ושטר דאפשר לקיומיה על ידי שליח מהני נמי בביאה: **במלוה.** שמחל לה מלוה שהיתה לו ואמרינן בקידושין (דף ו:) דאינה מקודשת דמשום דמשעה שלוותה ניתנה להולאה וברשותה קיימא והשתא לאו מידי יהיב לה: **לריכה הימנו גט.** ואפילו הטעתו בתנאי דאין אדם עושה בעילתו זנות[ו]: רבי אמי פליג אדרבי אליעזר ואמר המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל הוא לריכה גט אבל המקדש במלוה או על תנאי ובעל אינה לריכה הימנו גט. מאי טעמא בהא הוא דלא טעי להיות סבור שפחות משוה פרוטה יהיו קידושין הילכך גמר ובעל לשם קידושין: **אבל בהנך טעי.** כסבור יודעת היא שאין עליה נדרים לכך היא נשאת וכי בעיל אדעתא דקידושי קמאי בעיל ולא לשם קידושין. במלוה לאו הכל בקיאין בהלכות קידושין: הלכה

משום רבי אליעזר אמרו חולצת ולא מתייבמת והא הכא דבטעות אשה אחת דמי ופליגי התם נמי בהא קמיפלגי מר סבר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין ומ"ס אין אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וכי קא בעל אדעתא דקידושין הראשונים קא בעל **אתמר נמי** אמר רב אחא בר יעקב אמר רבי יוחנן המקדש על תנאי ובעל [ז][דברי הכל] אינה צריכה הימנו גט איתיביה רב אחא בריה דרב איקא בר אחתיה [ח]חליצה מוטעת בשירה איזו היא חליצה מוטעת אמר ריש לקיש כל שאומר לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה אמר ר' יוחנן אני שונה בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא [א]חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם ואת אמרת חליצתה כשרה אלא אמר רבי יוחנן כל [ב]שאומר לו חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז אלמא כיון דעבד מעשה אחולי אחליה לתנאיה הכא נמי כיון דבעל אחולי אחליה לתנאיה א"ל בר בי רב שפיר קא אמרת מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן תנאה דאפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם הוי תנאיה תנאה דלא אפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם לא הוי תנאה והא ביאה דלא אפשר לקיומיה ע"י שליח כי התם וקא הוי תנאה התם משום [ג]דאיתקוש הויות להדדי אמר רב עולא בר אבא אמר עולא אמר רבי אלעזר [ד]המקדש במלוה ובעל [ה]על תנאי ובעל [ו]בפחות משוה פרוטה ובעל דברי הכל צריכה הימנו גט אמר רב יוסף בר אבא אמר רבי מנחם א"ר אמי המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל צריכה הימנו גט בהא הוא דלא טעי אבל בהנך טעי אמר רב כהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה הימנו גט זה היה מעשה ולא היה כח בחכמים להוציאה בלא גט לאפוקי מהאי תנא [ז]דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל [ח]והיא לא נתפשה אסורה היא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות שאפילו בנה מורכב על כתיפה

ממאנת

אלמא כיון דעבד מעשה אחולי אחליה כו'. תימה לר"י דמאי קס"ד דהאי מקשה וכי ס"ד שלא יועיל שום תנאי לבטל שום מכר וקנין וי"ל דס"ד שלריך להזכיר תנאי בשעת גמר הקנין או המכר: **תנאי** דאפשר לקיומיה ע"י שליח כו'. וא"ת ומה סברא יש כאן דלא גמרינן מהתם אלא לענין מה שהוא סברא דהא לא ילפינן מהתם דלא מהני תנאי אלא בנתינת קרקע וי"ל דהיינו[ו] טעמא דהואיל והמעשה כל כך בידו שיכול לקיימו ע"י שליח סברא הוא שיהא כמו כן בידו לשויי בה תנאה אבל חליצה שאין בידו לקיימה ע"י שליח לא הוי בידו נמי למירמי ביה תנאה ואפילו לא יתקיים התנאי יהיה המעשה קיים ומשום הך סברא מודו כ"ע דבעינן שאפשר לקיימו ע"י שליח דומיא דבני גד ובני ראובן אבל לענין תנאי כפול ולעניין תנאי ומעשה בב' דברים משמע במי שאחזו (גיטין עה.) דדוקא רבי מאיר אית ליה ולא רבנן דלענין זה אין סברא כל כך לגמוד משם להכי פליגי עליה והשתא משמע דאין תנאי בחליצה לכולי עלמא וכן בפרק מצות חליצה (יבמות קו.) ובקשה דבפרק רבן גמליאל (שם עג. ושם) מסיק רבינא לכ"ע יש תנאי בחליצה וזהו תימה דפליג רבינא אכולה תלמודא דבשיטת לן דאין תנאי בחליצה ואומר רבינו יצחק דהא דמסיק רבינא התם דלכ"ע יש תנאי בחליצה לאו לומר שלא תהא מותרת לשוק בהך חליצה דודאי מותרת לשוק לכ"ע אלא לומר דלהכי אהני תנאה דאמתי איכא עלה זיקת יבמין לענין דכי אמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין דלריכה גט מדרבנן דלא אמי חליצה כיון דהויא על תנאי ומפקע לזיקה לגמרי וכן צריך להלך לרב אשי דאמר התם דכ"ע חליצה פסולה אינה פוטרת ובמתני' דהתם קתני בהדיא דפוטרת דקתני דנתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום אלא מתני' איירי לענין להתירה לשוק ורב אשי מייירי לענין זיקת יבמין כדפרישית ועוד אי להתירה לשוק אייר נמי התם אדמיפלגי רבי ורבנן בהחולץ ליבמתו וקידשה לשם יבמות אי לריכה גט ליפלגו בלהתירה לשוק הואיל ותלי נמי בהכי:

המקדש במלוה. פי' בקונט' שמחל לה המלוה שהיתה מיינת לו ולפירושו לריך לחלק בין מקדש במחילת מלוה למקדש בהנאת מחילת מלוה דמקודשת כדאמרינן בפ"ק דקדושין (דף ו:) ולרבינו יצחק אין גרסה דשמא אין לחלק והכא יש לפרש דמייירי כגון דאמר לה התקדשי לי בטעות מלוה שאת מיינת לי דהשתא ודאי אינה מקודשת: **דברי** הכל לריכה הימנו גט. ולא פליג רב ושמואל אלא בבנסה ולא בעל ופליג אדאמרי אע"ג דבני קטנה שלא מיאנה קאמר שמואל[ט] דאינה לריכה גט ממנו התם ליכא בעילת זנות אפילו לא יבעל לשם קידושין דהא איכא קידושין דרבנן ואם תאמר והא פליגי תנאי לעיל בבעל אי קנו אי לא קנו בפחות משוה פרוטה א"כ היכי קאמר רבי אלעזר דברי הכל לריכה גט דדברי הכל משמע דליכא מאן דפליג דבי האי גוונא פריך לעיל הש"ס אדבה ויש לומר דלעיל ודאי פריך משום דידע אבי דמסברת עצמו היה רבה אומר כן ולא מקבלה אבל הכא רבי אלעזר אומר כן מקבלה דבבעל מודה שמואל וסבירא להו לרב ושמואל כמאן דאמר קנו ואם תאמר לרב מיקשי לאמאן דאמר לא קנו ואפילו לאמאן דאמר קנו אמאי לא סבר כרב ודוקא בבעלו קנו משום דאין אדם עושה בעילתו זנות ויש לומר דאפילו מאן דאמר לא קנו מני סבר כרב בקידש על תנאי משום דאחולי אחליה לתנאיה וחיילי קידושי כסף אבל הכא לא מני למיהוי קידושין על ידי מחילה וקדשה בטעות היינו טעות דפחות משוה פרוטה ובהא לא אמרינן דבעל לשם קידושין ובהך סברא מצריך הש"ס לפלוגתייהו דרב ושמואל בפרק בית שמאי (יבמות קי. ושם) ואין להקשות לרבי אלעזר דאמר דבבעל מודה שמואל היכי מותבינן לעיל ממתניתין לשמואל דאותבוה משום דמתניתין משמע כגבה סתם בלא בעל:

ממאנת

מסורת הש"ס

ה) [כש"ל], ב) יבמות קו. [תוספתא יבמות פי"ב], ג) (לעיל מו: קדושין ט:), ד) לעיל נא: יבמות לו: ק: נדה נב., ה) לקמ עג:), ו) (לעיל עב.), ז) [וכגיעין עה. ד"ה לאפוקי וכו' תילנו התוס' בפגנון אחר], ח) לגריכה גט משני בל"ל נ"י כ"י ומהרש"ל,

תורה אור השלם

1. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

מוסף רש"י

חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז. ואע"ג דלא יהבה ליה חליצתה כשירה, כדמפורש דכל תנאי מצני גד ובני ראובן גמרינן, תנאה שאפשר להתנות (ל"ל לעשות) על ידי שליח, שעשה משה את יהושע שליח לתת לכם את ארץ הגלעד, הוי תנאיה תנאה, וכל תנאי דלא אפשר לעשות על ידי שליח, כגון חליצה, אין תנאי מועיל בה, וחזו טעמו של דבר (יבמות קו.). **והיא לא נתפשה אסורה.** והיא מישוטא הוא, והכי דריש היא אשה שתמא שקידושיה גמורין היא דכי לא נתפסה אסורה לבעלה (נדה נב. וכעי"ז יבמות ק: ולעיל נא:). **ויש לך אחרת שאף על פי שלא נתפשה מותרת.** שאפילו נתפסה אלא נאוסה מותרת לבעל ולמועל (נדה נב וכעי"ז יבמות שם ולעיל שם). שקידושיה קידושי טעות. על תנאי ולא נתקיים התנאי, אם זיעתה מתחיו מותרת לו, לפי שאינה אשתו, אלא פנויה בעצמה היא (לעיל נא:) כגון על מנת שאני כהן והכי הוא ישראל, וכגון קטנה שאין מעשיה כלום ואמה נמי אין ביה לקדשה (נדה נב.).

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ד מהל' יבום הל' עז סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סי' קסט סעי' מד:

לו ב מיי' שם הל' כד טוש"ע שם סעי' נ:

לז ג מיי' פ"ז מהל' אישות הל' כג סמג עשין מח טוש"ע שם סי' כח סעי' עז:

לח ד מיי' וסמג שם טוש"ע שם סי' לח סעי' לה:

לט ה מיי' וסמג שם טוש"ע שם סי' לא סעיף ט ומ' כח סעי' עז בהג"ה:

תוספות רי"ד

א"ר כהנא משמיה דעולא המקדש על תנאי ובעל צריכה גט ממנו פי' שמחל תנאו בשביל שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ולאפוקי מהאי תנא דאר"י אמר שמואל משום ר"י והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקידושיה קידושי טעות שאפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והוצלת לה והל' כרב כהנא דקאי כרב: על מנת שאין בה מומין וכו'. אי קשיא טעמא דאתני בהדה הוא דלא הוי קידושין הא סתמא הוי קידושין ול"א דהוו קידושי טעות ולעיל בפ' אע"פ אמרנו ארוסה אינה אוכלת בתרומה משום סמפון דילמא אי משתכח בה מומין הוי מקח טעות ולא הוי קידושין י"ל דודאי בשאר מומין כגון הני דתנן שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים אי אתני עלייהו הוא דלא הוי קדושי אבל מסתמא הוי קידושי אבל במומי המכוערין כגון ריח הפה וריח החוטם או מכות שבגופה אפי' מסתמא הוי מקח טעות ועליהו אמרי' חיישינן משום סימפון. (הרב פי' שאין לחלק בין מומין למומין בענין זה אלא כך הי' קשיא זו מאי דאמרי' הכא במתני' טעמא דאתני

עד: המדיר פרק שביעי כתובות

ממאנת והולכת לה. תימה דברים יבמות (דף ב: ושם) תנן ומי אתה מוצא בחמותו ואם חמותו כו' לו שמילמו ואמאי והא משכחת לה בקידשה על תנאי ולא בעל דאפי' רב מודה לגבי דאינה צריכה גט וי"ל דאפילו מיאון איכה צריכה אבל קשה דמשכחת לה בקידש על תנאי ובעל לשמואל דאמר רב משום ר' ישמעאל דאמר הכא דממאנת ויש לומר דלשמואל ולרבי ישמעאל נמי צריכה מותרת אפילו אם לא מיאנה זאת שהיא ערוה כשלא נודע לה הטעות והא דקאמר ממאנת והולכת לה היינו שאם נודע לה הטעות יש לה למאן דאם לא מיאנה ועמדה אצלו מחלה התנאי אי נמי ממאנת לו דוקא אלא אפילו בלא מיאון איכה כלל אשמו ואפי' נודע לה הטעות וריב"ן תירץ ביבמות דרבי ישמעאל איירי בקידושי טעות אבל בקידושי קטנות מודה דאינה ממאנת ומתני' דיבמות לא מיירי אלא בקידושי קטנות וקשה דבפרק בא סימן (נדה נב. ושם) משמע בהדיא דבקידושי קטנות נמי מיירי רבי ישמעאל דאמר מבדוהי דרב כהנא סבור למיעבד עובדא כרבי יהודה ואף ע"ג דנבעלה דאמר עד שיראה השחור על הלבן אמר להם רב כהנא לא כך היה מעשה בנתו של רבי ישמעאל שנאת למאן בבית המדרש ובנה מורכב על כתיפה ואותו היום הוזכרו דבריו של רבי ישמעאל בבית המדרש ורבתה בכייה בבית המדרש ואמרו דבר שאמר אותו צדיק יכשל בו זרעו וליכא למימר דלאו דוקא דבר שאמר אותו צדיק אלא כעין אותו דבר שאמר אותו צדיק דהא מסיק התם נמנו וגמרו עד מתי הכת ממאנת עד שתביא שתי שערות ומאי נמנו וגמרו שייך כאן כיון דרבי ישמעאל מודה בקידושי קטנות שאין יכולה למאן ופשיטא שבתו לא היתה יכולה למאן ועל מה היו עומדין למנין דאפילו רבי יהודה דאמר עד שיראה השחור מודה דכשבנה מורכב על כתיפה דאין יכולה למאן דהא אמרינן התם דמודה רבי יהודה כשנבעלה ומיהו יש לומר דמתני' בפרק קמא דיבמות (דף ב:) דלא כרבי ישמעאל אף על גב דאמרינן התם דבפלוגתא לא קמיירי הייט אמוראי דט"ו נשים ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקידושי טעות דוקא ולהכי לא פריך ליה ממתני' דיבמות ולא מסתם מתניתי' דנדה דתנן עד מתי הכת ממאנת עד שתביא שתי שערות ובהדיא אית ליה לשמואל נמי שמא (ב"ב קנו. ושם) דבודקין למיאונין לאפוקי מדרבי יהודה דאמר עד שיראה השחור ובשילהי פרק נושאין על האנוסה (יבמות ק: ושם) דאמרינן משכחת לה בקידושי טעות כדרב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל והיא לא נתפשה כו' אין להוכיח דרבי ישמעאל איירי דוקא בקידושי טעות מדשביק קידושי קטנות דאיירי נמי בקידושי קטנות כדמוכח בנדה (נב. ושם) אלא משום דההיא סוגיא קאי אמילתיה דשמואל דאמר התם לעיל עשרה כהנים עומדים ופירש כו' ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקידושי טעות דוקא כדפריש לכן נקט קידושי טעות ואם תאמר ולרבי אלעזר דאמר לעיל דברי הכל צריכה היתנו גט ואפי' בקידושי טעות לא סבר כרבי ישמעאל אם כן מיקשי לשמואל סתם מתניתין דהתם דלא מני לאוקמי מתני' דהתם לא בקידושי קטנות ולא בקידושי טעות לרבי אלעזר ולעיל דוחקין לאוקמי סתם מתניתין כוותיה ויש לומר בדוחק דהוה מוקי לה כגון שפיסם בהדיא שאינו בועל נשם קידושין: **חכם** עוקר הנדר מעיקרו בו'. אין לפרש דבלשון תליא מילתא שהרי קדשה על מנת שאין בה מומין והיו בה מומין דא"כ הכי הוא אצל הרופא וריפאו אמאי אמר לקמן דמקודשת אלא בקפידת המומין תלוי הטעם שאף עתה לאחר שנתרפאת היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין אבל נדרים ליכא קפידא הואיל ועוקרו למפרע אבל אי לא הוה עקר להו אלא מכאן ולהבא הוי נמי קפידת עונש משעת הנדר עד שעת התרה ודוקא הלכה אצל חכם והתירה קודם ידיעת הבעל אבל לאחר ידיעת הבעל לא מהני להו היתר כדקתני במתניתין נמצאו עליה נדרים אינה מקודשת ולא מפליג בין בני היתר לבני היתר וטעמא שבל מנת כן מקדשה שאם לא ירצה לבטל הקדישין מחמת הנדרים שיהיו קדושין קיימין והיכא דידע קודם שהותרו הרי מיד רוצה שיהיו מבוטלין דשמא לא יהיה להם היתר אבל היכא דהותרו קודם ידיעתו הא לא רצה לבטלם מפני הנדרים שאין עתה שום קפידא: **משום** שם רע **לא** יחזיר. אומר ר"י דמאן דמפרש בהשולח (גיטין מו.) עוטמא משום קלקולא בשביל אותו קלקול לא יהא גט בטל ובניה ממזרים שהרי לא עשה תנאי בגט כיון שלא התנה ולא כפל ותדע דליכא תנאי דאי עשה תנאי מאי טעמא דמאן דלא חיים לקלקולא ועוד דאם עשה תנאי מה מועיל מה שאמרו דלא יחזיר בכך לא יבטל התנאי אלא ודאי לא עשה לה תנאי גמור אלא שאמר לה משום שם רע אני מוציאך כדאמרינן התם וליכא אלא לענ בעלמא ולפי זה אין צריך טעם שבקונטרס דכיון דאמר לא יחזיר לא חיישינן מו לקלקולא כיון דלא חשש לבדוק בכל ענין מגרש לה אלא כיון דחשש ממזרות ליכא משום לענ נמי ליכא למיחש דודאי אם היה יכול להחזירה היה לן לחוש פן יוציא לענ כדי להחזירה אפילו ניסת כבר דסבור דמותרת לחזור לו דשוגגת היא אבל עתה שאינו יכול להחזירה למה יוציא לענ וליכא למימר דהכא כיון דאמר משום שם רע אני מוציאך גלי אדעתיה שאינו רוצה שיהא גט אם אינו שם רע כמו בזבין ולא איצטריכו ליה זוזי (לקמן מז.) והתוס דוזבין נכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל (קידושין מט:) דסגי בגלוי דעת דע"כ הכא בעינן תנאי מדמשני התם הא מני רבי מאיר היא דאמר בעינן תנאי כפול והכא בדלא כפליה לתנאיה ומה שייך הכא תנאי כפול אי סגי בגלוי דעת אלא ודאי בעינן תנאי ולרבי מאיר דבעינן תנאי כפול אפילו לענ ליכא כיון דלא התנה ולא כפל: אי

לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע כו' שהרי נדר פתוח הוא והיה לו להפר ולא היפר (שם). לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך. לא אמרו זה שצריך חקירת חכם להתיר אלא מפני זה שאינו צריך, דבצריך לא היה לנו לחוש לקלקול, לפי שאינו יכול לומר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך, דאמר שהרי דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין בפני חכם ליכך בבית דינו ולשאול על נדרה, אלא מפני נדר שאינו צריך חכם ובעל יכול להפר אמרו את כולן, שלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשך (שם).

ממאנת והולכת לה תנו רבנן [6]א"הלכה אצל חכם והתירה מקודשת [2]אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת אמר [3]רבא לא קשיא הא רבי מאיר הא רבי אלעזר הא ר"מ דאמר [4]אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין הא ר"א דאמר [7]אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד מאי היא [8]דתנן [5]המוציא את אשתו משום נדר לא יחזיר משום שם רע לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר לא ידעו בו רבים יחזיר רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר [9](רבי אלעזר אומר אחד צריך ואחד אינו צריך לא יחזיר) אמר רבי אלעזר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך מאי טעמא דרבי יהודה דכתיב ולא

כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים: **כל נדר שידעו בו רבים.** שנדרתו בפני עשרה: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום שלא יהו פרוצות בנדרים הוא וכי נדרה בפני רבים וחזו נדר שאין לו הפרה כדאמרינן בגיטין [שם] פרלה יותר מדאי קנסוה: **שלא ידעו בו רבים.** דיש לו הפרה לא קנסוה והכי אמר התם דרבי יהודה לא חיים בנדר לקלקולא: **רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם.** שאין הבעל יכול להפר שאינו מדברים שבינו לביניה ולא עינוי נפש: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום קלקולא הלכך בהאי איכא קלקולא דאומר אילו הייתי יודע דחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך דרולה הייתי שתתבזה בבית דין ויתירו לך: **ושאינו צריך חקירת חכם.** נדר שהבעל יכול להפר: **יחזיר.** דבהאי לא מצי לקלקלה שהיה לו להפר ולא הפר: **לא אסרו צריך.** חקירת חכם: **אלא מפני שאינו צריך.** שהצריך חקירת חכם אין בו קלקול דלאו כל כמיניה לומר אילו הייתי יודע לפי שאין אדם רולה שתתבזה אשתו בבית דין אלא מפני מה אסרוהו מפני שאינו צריך דיכול הוא לכתם ולומר לא הייתי יודע שאני יכול להפר וגזרו האי אטו האי: **מאי טעמא דרבי יהודה.** דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה: ולא

הלכה. אחר קידושין אצל חכם: **והתירה.** מן הנדרים: **אצל רופא וריפא אותה.** מן המומין: **עוקר הנדר מעיקרו.** שהרי פותח לה בחרטה אדעתא דהכי מי קא נדרת והיא אומרת לו לא וחכם אומר לה הרי הוא בא לך לידי כך הילכך לאו נדר הוא ומותר לך נמצא כמי שלא היה עליה בשעת קידושין: **מכאן ולהבא.** אבל עד עכשיו היו עליה נמצא שבשעת תנאי הקידושין הטעתו: הכי גרסינן **והתניא אצל חכם והתירה אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת.** וקשיא חכם אחכם: **הא.** דקתני מקודשת ר"מ היא: **דאמר אדם רוצה.** אינו מקפיד אם תלך אצל חכם: **אין אדם רוצה כו'.** הילכך אדעתא דהכי לא קידשה: **משום נדר.** שהיתה נדרנית: **לא יחזיר.** מפרש במסכת גיטין [מו.] תרי טעמי איכא למ"ד משום קלקולא שאם אתה אומר יחזיר שמא תלך ותנשא ונמצא שם רע שאינו ש"ל או נדר נעקר ע"י חכם ומקלקלה זה ואומר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי' נותנין לי מאה מנה לא הייתי מגרשך לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר לא יחזיר ואם תביאה היא עליך לא תמהר להוציאה ואי אתי תו לקלקל לא מהימן שהרי יודע שנאסרה עליו ולא חש לבדוק את הדבר ואיכא למ"ד כל נדר שידעו בו רבים: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום שלא יהו פרוצות בנדרים הוא וכי נדרה בפני רבים וחזו נדר שאין לו הפרה כדאמרינן בגיטין [שם] פרלה יותר מדאי קנסוה: **שלא ידעו בו רבים.** דיש לו הפרה לא קנסוה והכי אמר התם דרבי יהודה לא חיים בנדר לקלקולא: **רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם.** שאין הבעל יכול להפר שאינו מדברים שבינו לביניה ולא עינוי נפש: **לא יחזיר.** קסבר טעמא משום קלקולא הלכך בהאי איכא קלקולא דאומר אילו הייתי יודע דחכם יכול להתירו לא הייתי מגרשך דרולה הייתי שתתבזה בבית דין ויתירו לך: **ושאינו צריך חקירת חכם.** נדר שהבעל יכול להפר: **יחזיר.** דבהאי לא מצי לקלקלה שהיה לו להפר ולא הפר: **לא אסרו צריך.** חקירת חכם: **אלא מפני שאינו צריך.** שהצריך חקירת חכם אין בו קלקול דלאו כל כמיניה לומר אילו הייתי יודע לפי שאין אדם רולה שתתבזה אשתו בבית דין בפני חכם ליכך בבית דינו ולשאול על נדרה, אלא מפני נדר שאינו צריך חכם ובעל יכול להפר אמרו את כולן, שלא יאמר אילו הייתי יודע שהייתי יכול להפר לא הייתי מגרשך (שם).

מ א מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ב:

מא ב מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעי' ו:

מב ג מיי' פ"י מהל' גירושין הל' יב סמג עשין מח טוש"ע שם סי' י סעיף ג:

תוספות רי"ד

בהכי הוא דלא הוו קידושין הא לא אחני הוי קידושין. קידושין דרבנן הוא דצריכה היתנו גט מדבריהם שלא יאמרו אשת איש יצאה בלא גט אבל מדאורייתא אינה מקודשת כלל והוי מק"ש כדאמרי' לגבי נדרים וכיון שמה"ת אינה מקודשת מש"ה ארוסה אינה אוכלת בתרומה שמא ימצאו בה מומין בין מומין קטנים גדולים בין מומין קטנים שאין לחלק בין מומין למומין בענין זה כלל):

מוסף רש"י

ממאנת והולכת לה. דלאו מישואין הוו, לענין זנות נמי לא מיתסרא עליה, דפנויה בעלמא היא ולא אמרינן בעולות שבעל משגלה הוו קידושין, דקסבר כל הבועל על דעת קידושין הרלפ"ונים הוא בועל, ולא נתכוין לאחוז ולקדשה (נדה נב.) וכיון דלא בעיא מיעיה גיטא לאו אשמו הויא ואי איתה הרי היא כפנויה שזינתה ומותרת לו (יבמות קז). **אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין.** לומר אינו מקפיד בכך (גיטין מו.). **המוציא את אשתו משום נדר.** שנדרה, ואמר אי אפשי בנשא נדרנית (גיטין שם:). **לא יחזיר.** וטעמא מפרש התם בהשולח גט שאם אתה אומר יחזיר כלומר לאחר שניסת ויתיר לה נדרה ויאמר המגרש אילו הייתי יודע שיש היתר לנדר שנדרה, אם היו מתנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה, שהיתה תביעה עלי ביותר, ומאלא זה מבטל גיטו למפרע ועוקרו, ובניה מן הפני ממזרים, לפיכך אומרים לו מתחלה הוי יודע שהמוציא את אשתו משום נדר שנדרה לא יחזיר ויתיר לה נדרה ויאמר עולמית, ואם היא תביעה עליך לא ובקש היתר לנדרה, ואי מגרש לה מהשתא ולאי שנואה היא עליו ואו לא מצי עקר גיטה בדברי שקר (יבמות כה.). **משום שם רע.** שיצא עליה לעז זנות (גיטין מה:). **לא יחזיר.** ואפילו נמצאו דברים נלאים (שם) כדפריש"ת שעמא שמא תנשא לאחר ויצא קול על הלעז הראשון ששקר היה ויתחרט המגרש ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא וכו' (יבמות כה.). **כל נדר שידעו בו רבים.** שנדרתו ברבים, **לא יחזיר.** דאין לו הפרה. ור' יהודה לא חייש לקלקולא אלא שלא יהיו בנות ישראל פרוצות בנדרים, הלכך אי נדרה נדר ברבים פריצות היא בנדרים וקנסוה, ושלא ידעו בו רבים דיש לו הפרה לא קנסוה (גיטין מה:). **כל נדר שצריך חקירת חכם.** לילך לפני חכם ולבקש פתח וחרטה ואין הבעל יכול להפר, **לא יחזיר.** דר"מ סבר שעמא משום קלקולא הלכך נדר שאינו יכול להפר אבל חכם יכול להתיר, יכול הוא לבקל את הגט לאחר שנתגרש לאחר ויאמר אילו הייתי יודע שחכם יכול להתיר לא הייתי מגרשה (שם). **ושאינו צריך חקירת חכם.** אלא הוא יכול להפר, לא הוצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה, לפי שאינו יכול

א) [תוספתא פ"ז ע"ס]. ב) [ל"ל רבה]. ג) [לקמן עה.]. ד) [שם ל:: גיטין מו.]. ה) גיטין מה: [יבמות כה.]. ו) [כל זה ליתא במשנה דגיטין מה: אלא כך אומרת אם א"ר אלעזר לא אמרו זה אלא מפני זה וע"ש בפרש"י גם רש"ל מ"ז ועי' גילסת הרא"ש].

מסורת הש"ס

ולא הכום בני ישראל. בגבעונים כתיב: רבא אמר. הא דקתני אגל חכם והתירה אינה מקודשת: כאשה תשובה. בת גדולים דאפי' למ"ד רוצה אדם שתתבזה אשתו בב"ד הכא אמר אי אפשי באשה נדרנית וגבו נמי לא ניחא לי למיתבא לה דאתבר באמה ואמותה ולא ניחא לי דליהוו קדושין: אגל הוא. אם אמר לה על מנת שאין עלי מומין ונדרים: טן דו. גוף שניס. משל הדיוט הוא שהנשים אומרות עוד לשבח עם גוף שניס משבח אלמנה: דשומשמא גברא. משל הדיוט הוא מי שבעלה קטן כגמלה: כורסיה בי חראתא רמיא. כשאה בין השרות בנות תורין מושיבה. כלומר גם לי בעל כמוכם: נפשא. מנפש למר. ואומנות מאוסה היא: תיקרייה בסיפי בכא ותיתיב. אינה בושה לקרותו על מפתן הבית ליבש שם אגלו בפני הכל: קולפא. ממשפחת דופי: עלפתי. עדשים שהוא מאכל קל ואין חסרון כיס כל כך אינה שואלת היאנו אך יקרא שמו עליה: וכולן מזונות ותולות בבעליהן. כל אלו שבעליהן שפלים ומרלות להם חנה אינו אלא שמזונות תחתיהן וכשמתעברות הן תולות את העובר בבעל [ונוח להן באנשים כל שהן לפי שמזונות תחתיהן]: הוסיפו עליהם. בנשים שאין בכהנים: זיעה. זועה תמיד: שומא. ורוח"ה: הזקן והחולה והמזוהם. לגבי מומי בהמה תנן. וקס"ד זיעה וריח הפה דאדם בכלל מזוהם: זיעה אמזוהם קא רמים. לאו דומיא היא מזוהם גופו מסריח ובאדם נמי פוסל אבל זיעה דאדם אינה פוסלת בכהנים כדקתני הוסיפו עליהם: דאפשר לעברה בקיוהא דחמרא. בין קהה אייגר"א בלע"ז עד שיעבוד עבודתו: וריח הפה נמי כו'. אבל גבי אשה שהוא מדבר עמה כל שעה לא אפשר: בעומדת על פדחתה. ולעולם בשאין בה שער ובקטנה: פדחתה. מצחה: ונעשה מקומו נלקח. שנשאר שם רושם משחיתה המכה: נלקח. פינדרור"א ודוגמתה בשחיטת חולין (דף קכד.) גבי תנור כלי חרס דנלקיה מלגה: למעליותא. והכי קאמר מי הוא לאשה שיהו דייה מובדלים טפח: גבי מומין תניא. הך מתני' גבי מומין תניא דקא חשיב זיעה ושומא וריח הפה ושאר מומין וטפח בין שני דדי אשה: וכמה. מי לה: וכמה. יהו גסין (אחת) משל חברותיה ויהא מוס: ולניון יאמר. משוס דאיירי בה רבי מייאשא נקיט לה. ולניון יאמר איש ואיש יולד בה לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב: והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו' כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו העמים זהו מבני ניון זה יולד בה ובביאתו שם: ולניון. כמו וישאלו אנשי המקום לאשתו (בראשית כו) על אשתו: אחד הנולד בה כו'. איש איש יתירא קא דריש. אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה יקרא מבניה ויביאוהו אצלה: והוא יכוננה עליון. הקב"ה יכוננה להיות עליון למעלה על כל העולם: ואחד מייאיסו. מבני ארץ ישראל: עדיף. פקחים וחריפים: מתני' האב צריך להביא ראיה. אם בא לתבוע כתובה מן האירוסין מזה שממאן לקחתה: נכנסה לרשות הבעל. ניסת והוא בא להוציאה בלא כתובה על מומין שבה: הבעל צריך להביא ראיה. עדיס. וכולה מפרש בגמרא [לקמן ע"ב]: במה דברים אמורים. שהבעל יכול לטעון על המומין:

אין

[1]ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה [ב]וכמה רבים רב נחמן בר יצחק אמר [א]שלשה ימים שנים רבים שלשה ר' יצחק אמר עשרה עדה כתיב בהו ר"מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר [ג]אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ר' אלעזר סבר [ד]אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד רבא אמר הכא באשה חשובה עסקינן דאמר לא ניחא לי דאיתסר בקרובותיה אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש [ז]דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו [ח]אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא תנא וכולן מזונות ותולות בבעליהן: כל מומין שפוסלין וכו': תנא הוסיפו עליהן [ב]זיעה ושומא וריח הפה והני בכהני לא פסלי והתנן [ו]הזקן [ז]והחולה והמזוהם ותנן [ח]מומין אלו בין קבועין בין עוברין פסולין באדם א"ר יוסי בר' חנינא לא קשיא כאן בזיעה עוברת כאן בזיעה שאינה עוברת רב אשי אמר זיעה אמזוהם קא רמית [ט]התם גבי כהנים אפשר לעברה בקיוהא דחמרא ומריח הפה נמי אפשר דנקט פילפלא בפומיה ועביד עבודה אבל גבי אשה לא אפשר האי שומא היכי דמיא אי דאית בה שער הכא והכא פסלה אי דלא אית בה שער אי שומא גדולה היא הכא והכא פסלה אי שומא קטנה היא הכא והכא לא פסלה דתניא [י]שומא שיש בה שער ה"ז מום אין בה שער גדולה ה"ז מום קטנה אין זה מום ואיזוהי גדולה פירש רשב"ג [יא]עד כאיסר האיטלקי א"ר יוסי בר' חנינא בעומדת על פדחתה פדחתה ראה וניפיים הוא א"ר פפא בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא א"ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו ר' שילא [יב]נשכה כלב ונעשה מקומו צלקת הרי זה מום א"ר חסדא [יג]קול עבה באשה ה"ז מום שנאמר [2]כי קולך ערב ומראך נאוה: תני ר' נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר רב אחא בריה דרבא קמיה דרב אשי למימר טפח למעליותא א"ל רב אשי [יד]גבי מומין תניא וכמה אמר אביי שלש אצבעות תניא ר' אומר [טו]כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה ה"ז מום וכמה א"ר מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי משמיה דר' יהושע בן לוי טפח ומי איכא כי האי גוונא אין דאמר רבה בר בר חנה אני ראיתי ערביא אחת שהפשילה דדיה לאחוריה והניקה את בנה [3]ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמר אביי [טז]וחד מינייהו עדיף כתרי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו דהא רבי ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי סליק להתם קרי לן [יז]בבלאי טפשאי: מתני' [יח]היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה [יט]היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות דברי ר"מ וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר אבל

אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך כו'. דנשלמא לי טעמא משום דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד בבעל לא שייך זילותא ליך שרגיל ללכת בב"ד כל שעה לגרכו: כאן בזיעה עוברת. שיכול להעבירה ע"י רחיצת מים דאכתי לא ידע דאפשר לעבורי בקיוהא דחמרא דההיא לא פסלה בכהנים שהעבודה לפי שעה הוא אפשר שמרחיצה ועוברת ואין לפרש עוברת שעשויה להתרפאות דהיכי נוקי מתני' בשאינה עוברת הא בין קבועין בין עוברין קתני ועי"ל דזיעה עוברת שעשויה להתרפאות ואפילו לא העבירה כשר לעבודה דלא מאיסה כולי האי ומזוהם הוי דווקא זיעה שאינה עוברת והא דקתני בין קבועין בין עוברין אכל מומין דקתני התם קאי וה"פ בין קבועין שנמיין באותה משנה בין עוברין שנמיין שם כגון [ט]מזוהם: וחכמים אומרים בד"א במומין שבסתר כו'. נראה לרבינו יצחק דר"מ לא פליג אמומין שבגלוי דמודה דאין יכול לטעון דראה וניפיים הוא כדאמר שמעתא דהשם"ם בגמרא ועוד דאי פליג אמומין שבגלוי אם כן משכחת לה סימפון בעבדים במומין שבגלוי לר' מאיר ולא פליג אלא בים מרחק: אגל

עין משפט נר מצוה

מג א [טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' כא]:
מג ב מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
מד ג מיי' פ"ז מהל' בעלת המקדש הל"כ יג סמג לאוין פח:
מה ד מיי' פ"ו אס הל' ח:
מו ה מיי' פ"ז אס הל' יג:
מז ו ז ח ט י כ מיי' פ"ז מהל' אישות הל' ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
מח ל מיי' פכ"ה אס הל' ד סמג אס טוש"ע אס סי' קח סעיף ח:

לעזי רש"י

ווריא"ה [ווריא"ה]. יבלת.
איגר"א. חומץ.
פינדרור"א [פינדידור"א]. סדק (של צלקת).

תוספות רי"ד

שכל המומין וכו'. פי' בבכורות מפרש להו. תנא הוסיפו עליהן זיעה ושומא וריח הפה תניא שומא קטנה שיש בה שיער ה"ז מום גדולה ואין בה שיער ר"ז מום קטנה אין זה מום איזהו גדולה פי' רשב"ג עד כאיסר האיטלקי [ב]אר"ח הא מילתא מגברא רבא שמענא ליה ומנו שילא (שומא בלב) [נשכה כלב] ונעשה מקומו צלקת ה"ז מום תני נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר ר"א בריה דרבא קמיה דר"א למימר טפח למעליותא פי' שהוא נוי לאשה. א"ל גבי מומין תניא וכמה הוא נוי אמר אביי ג' אצבעות תניא ר"נ אומר כל אשה שדדיה גסים משל חברתה ה"ז מום וכמה א"ר מיישא בר בריה דריב"ל משמיה דריב"ל טפח: מתני' היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא תתארס היו בה מומין הללו והיה מקחו מקח טעות דברי ר"מ. וחכ"א בד"א במומין שבסתר

ב) לכאורה נ"ע דהסמיכו לה דלמרינן דבעומדת על פדחתה הוי מום ואפילו בקטנה ואפי' אין בה שיער ומן העיר הכ"י בסימן נ"ט על הרי"ף ז"ל שהסמיכו ואולי דלא הי' זה בגירסתם ז"ל.

א) גיטין מו. [ע"ש], אגל חכם והתירה אינה מקודשת: כאשה תשובה. בת גדולים דאפי' למ"ד רוצה אדם שתתבזה אשתו בב"ד הכא אמר אי אפשי באשה נדרנית וגבו נמי לא ניחא לי למיתבא לה דאתבר באמה ואמותה ולא ניחא לי דליהוו קדושין: אגל הוא. אם אמר לה על מנת שאין עלי מומין ונדרים: טן דו. גוף שניס. משל הדיוט הוא שהנשים אומרות עוד לשבח עם גוף שניס משבח אלמנה: דשומשמא גברא. משל הדיוט הוא מי שבעלה קטן כגמלה: כורסיה בי חראתא רמיא. כשאה בין השרות בנות תורין מושיבה. כלומר גם לי בעל כמוכם: נפשא. מנפש למר. ואומנות מאוסה היא: תיקרייה בסיפי בכא ותיתיב. אינה בושה לקרותו על מפתן הבית ליבש שם אגלו בפני הכל: קולפא. ממשפחת דופי: עלפתי. עדשים שהוא מאכל קל ואין חסרון כיס כל כך אינה שואלת היאנו אך יקרא שמו עליה: וכולן מזונות ותולות בבעליהן. כל אלו שבעליהן שפלים ומרלות להם חנה אינו אלא שמזונות תחתיהן וכשמתעברות הן תולות את העובר בבעל [ונוח להן באנשים כל שהן לפי שמזונות תחתיהן]: הוסיפו עליהם. בנשים שאין בכהנים: זיעה. זועה תמיד: שומא. ורוח"ה: הזקן והחולה והמזוהם. לגבי מומי בהמה תנן. וקס"ד זיעה וריח הפה דאדם בכלל מזוהם: זיעה אמזוהם קא רמים. לאו דומיא היא מזוהם גופו מסריח ובאדם נמי פוסל אבל זיעה דאדם אינה פוסלת בכהנים כדקתני הוסיפו עליהם: דאפשר לעברה בקיוהא דחמרא. בין קהה אייגר"א בלע"ז עד שיעבוד עבודתו: וריח הפה נמי כו'. אבל גבי אשה שהוא מדבר עמה כל שעה לא אפשר: בעומדת על פדחתה. ולעולם בשאין בה שער ובקטנה: פדחתה. מצחה: ונעשה מקומו נלקח. שנשאר שם רושם משחיתה המכה: נלקח. פינדרור"א ודוגמתה בשחיטת חולין (דף קכד.) גבי תנור כלי חרס דנלקיה מלגה: למעליותא. והכי קאמר מי הוא לאשה שיהו דייה מובדלים טפח: גבי מומין תניא. הך מתני' גבי מומין תניא דקא חשיב זיעה ושומא וריח הפה ושאר מומין וטפח בין שני דדי אשה: וכמה. מי לה: וכמה. יהו גסין (אחת) משל חברותיה ויהא מוס: ולניון יאמר. משוס דאיירי בה רבי מייאשא נקיט לה. ולניון יאמר איש ואיש יולד בה לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב: והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו' כל מקום שימצאו שם ישראל יאמרו העמים זהו מבני ניון זה יולד בה ובביאתו שם: ולניון. כמו וישאלו אנשי המקום לאשתו (בראשית כו) על אשתו: אחד הנולד בה כו'. איש איש יתירא קא דריש. אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה יקרא מבניה ויביאוהו אצלה: והוא יכוננה עליון. הקב"ה יכוננה להיות עליון למעלה על כל העולם: ואחד מייאיסו. מבני ארץ ישראל: עדיף. פקחים וחריפים: מתני' האב צריך להביא ראיה. אם בא לתבוע כתובה מן האירוסין מזה שממאן לקחתה: נכנסה לרשות הבעל. ניסת והוא בא להוציאה בלא כתובה על מומין שבה: הבעל צריך להביא ראיה. עדיס. וכולה מפרש בגמרא [לקמן ע"ב]: במה דברים אמורים. שהבעל יכול לטעון על המומין:

אין

[1] ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה [ב] וכמה רבים רב נחמן בר יצחק אמר [א] שלשה ימים שנים רבים שלשה ר' יצחק אמר עשרה עדה כתיב בהו ר"מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר [ג] אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ר' אלעזר סבר [ד] אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד רבא אמר הכא באשה חשובה עסקינן דאמר לא ניחא לי דאיתסר בקרובותיה אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת ולימא הכא באדם חשוב עסקינן דאמרה לא ניחא לי דאיתסר בקריביה איהי בכל דהו ניחא לה כדריש לקיש [ז] דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו [ח] אביי אמר דשומשמנא גברא כורסיה בי חראתא רמי לה רב פפא אמר דנפסא גברא תיקרייה בסיפי בבא ותיתיב רב אשי אמר דקלסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא תנא וכולן מזונות ותולות בבעליהן: כל מומין שפוסלין וכו': תנא הוסיפו עליהן [ב] זיעה ושומא וריח הפה והני בכהני לא פסלי והתנן [ו] הזקן [ז] והחולה והמזוהם ותנן [ח] מומין אלו בין קבועין בין עוברין פסולין באדם א"ר יוסי בר' חנינא לא קשיא כאן בזיעה עוברת כאן בזיעה שאינה עוברת רב אשי אמר זיעה אמזוהם קא רמית [ט] התם גבי כהנים אפשר לעברה בקיוהא דחמרא ומריח הפה נמי אפשר דנקט פילפלא בפומיה ועביד עבודה אבל גבי אשה לא אפשר האי שומא היכי דמיא אי דאית בה שער הכא והכא פסלה אי דלא אית בה שער אי שומא גדולה היא הכא והכא פסלה אי שומא קטנה היא הכא והכא לא פסלה דתניא [י] שומא שיש בה שער ה"ז מום אין בה שער גדולה ה"ז מום קטנה אין זה מום ואיזוהי גדולה פירש רשב"ג [יא] עד כאיסר האיטלקי א"ר יוסי בר' חנינא בעומדת על פדחתה פדחתה ראה וניפיים הוא א"ר פפא בעומדת לה תחת כפה של ראשה וזימנין דמתחזיא וזימנין דלא מתחזיא א"ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו ר' שילא [יב] נשכה כלב ונעשה מקומו צלקת הרי זה מום א"ר חסדא [יג] קול עבה באשה ה"ז מום שנאמר [2] כי קולך ערב ומראך נאוה: תני ר' נתן ביראה בין דדי אשה טפח סבר רב אחא בריה דרבא קמיה דרב אשי למימר טפח למעליותא א"ל רב אשי [יד] גבי מומין תניא וכמה אמר אביי שלש אצבעות תניא ר' אומר [טו] כל אשה שדדיה גסין משל חברותיה ה"ז מום וכמה א"ר מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי משמיה דר' יהושע בן לוי טפח ומי איכא כי האי גוונא אין דאמר רבה בר בר חנה אני ראיתי ערביא אחת שהפשילה דדיה לאחוריה והניקה את בנה [3] ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמר אביי [טז] וחד מינייהו עדיף כתרי מינן אמר רבא וחד מינן כי סליק להתם עדיף כתרי מינייהו דהא רבי ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי סליק להתם קרי לן [יז] בבלאי טפשאי: מתני' [יח] היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה [יט] היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות דברי ר"מ וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר אבל